

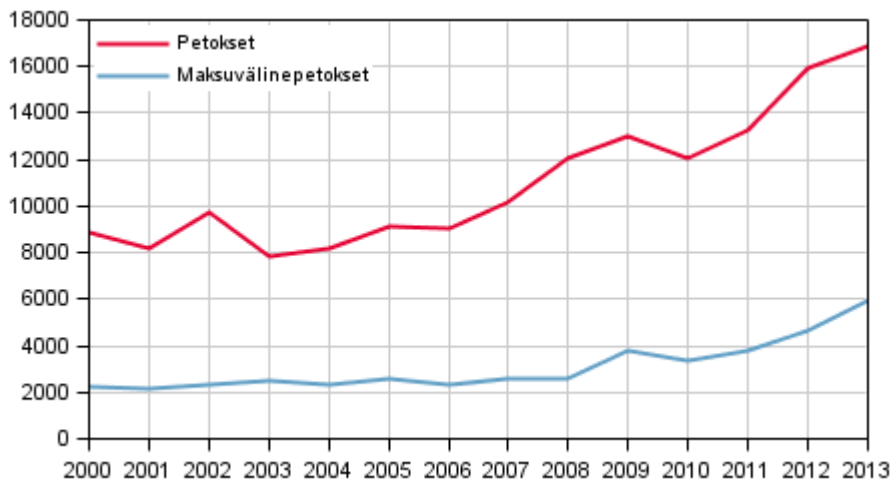
Poliisin tietoon tullut rikollisuus

2013, 3. vuosineljännes

Petosten ja maksuvälinepetosten määrä lisääntyi tammi-syyskuussa 2013

Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen tietoon tuli vuoden 2013 tammi-syyskuussa kaikkiaan 321 800 rikosta, mikä on 6 700 tapausta (2 prosenttia) vähemmän kuin vastaavana ajankohtana vuotta aiemmin. Omaisuusrikoksia ilmeni 182 200, mikä oli 1 000 tapausta vähemmän kuin vuonna 2012 vastaavana aikana. Henkeen ja terveyteen kohdistuneita rikoksia tuli tietoon 28 100, mikä on 2 800 tapausta (9 prosenttia) vähemmän kuin edellisvuoden vastaavana ajankohtana. Lisäksi kirjattiin 342 700 liikenneturvallisuuden vaarantamista ja liikenne rikkomusta.

Petokset ja maksuvälinepetokset tammi-syyskuussa 2000–2013

Petosten (petos, lievä petos, törkeä petos) määrä on tammi-syyskuun tarkastelujaksolla 2000-luvulla kasvanut huomattavasti. Vuoden 2013 tammi-syyskuussa petoksia tuli ilmi 16 800, mikä on 6 prosenttia edellisvuotta enemmän. 2000-luvulla petoksia on tammi-syyskuussa ollut keskimäärin 11 000. Törkeiden petosten määrä oli vuoden 2013 tammi-syyskuun aikana 920, mikä on 14 prosenttia enemmän kuin edellisen vuoden vastaavana ajanjaksona.

Maksuvälinepetoksia tuli tammi-syyskuun aikana ilmi 5 900, mikä on 1 300 tapausta (27 prosenttia) enemmän kuin viime vuoden vastaavana ajankohtana. Törkeitä maksuvälinepetoksia tuli ilmi 98, mikä on 13 tapausta enemmän kuin edellisen vuoden vastaavana ajanjaksona. Maksuvälinepetoksia on 2000-luvulla ollut tammi-syyskuussa keskimäärin 3 100.

Ryöstöjä ilmoitettiin tammi-syyskuussa 1 140, mikä oli 9 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna. Edellisen kymmenen vuoden aikana ryöstöjä tuli tietoon tammi-syyskuussa keskimäärin 1 300.

Moottoriajoneuvon luvattomia käyttöjä ja anastuksia sekä moottorikulkuneuvon käyttövarkauksia ilmeni 6 200, mikä on 11 prosenttia vähemmän kuin tammi-syyskuussa edellisvuonna. 2000-luvun alusta näiden rikosten määrä on vähentynyt kolmannekseen.

Vahingontekoja tuli tammi-syyskuussa ilmi 33 000, mikä on 3 prosenttia vähemmän kuin vuotta aiemmin. Vahingontekojen määrä oli 14 prosenttia edellisten kymmenen vuoden tammi-syyskuun keskiarvoa pienempi.

Pahoinpitelyrikoksia kirjattiin vuoden 2013 tammi-syyskuussa 26 200, kun edellisvuoden vastaavan ajan luku oli 28 800. Ajanjaksona 2003–2012 pahoinpitelyrikoksia ilmoitettiin tammi-syyskuussa keskimäärin 24 800. Verrattuna aikaisempaan vuoteen törkeät pahoinpitelyt vähenivät hieman yli prosentin. Niitä tuli ilmi 1 380. Vuosien 2003–2012 tammi-syyskuun aikana törkeitä pahoinpitelyitä tuli vuosittain ilmi keskimäärin 1 630.

Raiskauksia ilmoitettiin vuoden 2013 tammi-syyskuussa 750, kun vastaava luku vuotta aiemmin oli 809. Raiskauksia on edellisen kymmenen vuoden aikana ollut tammi-syyskuussa keskimäärin 580. Lapsen seksuaalisia hyväksikäyttöjä tuli tietoon 1290, mikä on 9 prosenttia enemmän kuin viime vuonna vastaavana ajanjaksona. Ilmitulleet lapsen seksuaaliset hyväksikäytöt ovat viime vuosina lisääntyneet huomattavasti. Tietoon tulleiden raiskausten ja lapsen seksuaalisten hyväksikäyttöjen määrät vaihtelevat vuosittain paljonkin. Yksittäiset rikosilmoitukset voivat sisältää usean osateon käsittäviä tapahtumasarjoja.

Rattijuopumuksia tuli vuoden 2013 tammi-syyskuun aikana tietoon kaikkiaan 13 800, mikä on 1 090 tapausta (7 prosenttia) vähemmän kuin viime vuonna vastaavana aikana. Tietoon tulleista rattijuopumuksista hieman yli puolet oli törkeitä rattijuopumuksia. Törkeät rattijuopumukset vähenivät 12 ja muut rattijuopumukset 2 prosenttia. Edellisen kymmenen vuoden aikana rattijuopumuksia tuli tietoon tammi-syyskuussa keskimäärin 18 700.

Huumausainerikoksia kirjattiin 16 900, mikä on 10 prosenttia enemmän kuin edellisen vuoden vastaavana aikana. Törkeiden huumausainerikosten määrä lisääntyi 4 prosenttia. Niitä tuli ilmi 820.

Tilaston esittämistapa on uudistettu vuoden 2009 alusta. Liikenneturvallisuuden vaarantamiset ja liikennetrikot on erotettu muista rikoksista ja ne esitetään omana taulukkonaan. Rikosten kokonaisuus on vertailukelpoinen aiemmin esitettyjen lukujen kanssa, koska sama erottelu on tehty myös takautuvasti vuoteen 1980 asti. Uudistuksen tavoitteena on parantaa rikosten vertailtavuutta eri vuosien kesken sekä edistää niiden kansainvälistä vertailukelpoisuutta. Tilaston laatuselosteessa on tarkempia tietoja uudistuksesta.

Vuoden 2009 alusta luvuissa ovat mukana myös tullin ja rajavartiolaitoksen tietoon tulleet rikokset. Muutoksen vaikutukset rikosten vertailtavuuteen eivät ole suuria. Yleisimmistä rikostyypeistä muutos vaikuttaa lähinnä huumausainerikosten vertailtavuuteen.

Eräiden rikostyyppien määrä heinä-, elo- ja syyskuussa sekä tammi-syyskuussa 2013 ja muutos edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan

Rikos	Heinäkuu		Elokuu		Syyskuu		Tammi-syyskuu	
	2013	Muutos	2013	Muutos	2013	Muutos	2013	Muutos
Kaikki rikokset ¹⁾	40 986	-1 062	40 787	-1 363	38 411	2 078	321 785	-3 452
Murto	3 316	-497	3 280	-464	3 060	-183	24 292	-2 715
Moottoriajoneuvon luvaton käyttö ja anastus, moottorikulkuneuvon käyttövarkaus	1 011	-67	958	-26	912	35	6 249	-782
Ryöstö	158	16	140	-10	147	-1	1 138	-118
Vahingonteko	4 869	232	4 302	-366	3 754	-80	32 985	-847
Tappo, murha ja surma	10	6	5	-1	12	2	74	10
Pahoinpitely	3 104	-368	2 897	-82	2 697	-278	26 199	-1 788
Raiskaus	110	4	89	-20	113	36	750	-68
Rattijuopumus	1 697	-307	1 664	-162	1 743	-97	13 827	-1 148
Huumausainerikokset	1 746	-1	1 933	115	2 129	257	16 937	1 705

1) Pl. liikenneturvallisuuden vaarantaminen, liikennepako tieliikenteessä, liikennerikkomus, tieliikenteen sosiaalilainsäädännön rikkominen ja ajoneuvorikkomus.

Liikenneturvallisuuden vaarantamisten ja liikenne rikkomusten määrä heinä-, elo- ja syyskuussa sekä tammi-syyskuussa 2013 ja muutos edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan

Rikos	Heinäkuu		Elokuu		Syyskuu		Tammi-syyskuu	
	2013	Muutos	2013	Muutos	2013	Muutos	2013	Muutos
Liikenneturvallisuuden vaarantaminen, liikennepako tieliikenteessä liikenne rikkomus, tieliikenteen sosiaalilainsäädännön rikkominen, ajoneuvorikkomus	37 447	-236	38 829	-1 935	39 299	1 899	342 732	4 656
-nopeusrajoitusten rikkominen ¹⁾	28 197	1 695	28 384	65	25 205	1 524	243 679	18 261

1) Liikenneturvallisuuden vaarantamisina, törkeinä liikenneturvallisuuden vaarantamisina ja liikenne rikkomuksina rekisteröidyt nopeusrajoitusten rikkomiset.

Sisällys

Taulukot

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Eräiden rikostyyppien kehitys tammi-syyskuussa 2009-2013 (ennakkotieto)	5
Liitetaulukko 2. Liikenneturvallisuuden vaarantamisten ja liikenne rikkomusten määrän tammi-syyskuussa 2009-2013 (ennakkotieto)	6
Laatuseloste: Poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen tietoon tullut rikollisuus.....	7

Liitetaulukot

Liitetaulukko 1. Eräiden rikostyyppien kehitys tammi-syyskuussa 2009-2013 (ennakkotieto)

Rikos	2009	2010	2011	2012	2013
Kaikki rikokset ¹⁾	337 969	331 950	347 018	328 529	321 785
A Omaisuusrikokset	195 515	189 295	195 753	183 227	182 208
Murrot yhteensä	30 487	29 147	29 830	27 123	24 292
Asuntomurrot	4 856	4 992	4 895	5 002	4 260
- vapaa-ajan asunnosta	1 253	1 184	1 261	1 182	1 235
- muusta asunnosta	3 603	3 808	3 634	3 820	3 025
Liikemurrot	3 278	3 164	3 323	3 076	2 913
Moottoriajoneuvomurrot	11 381	9 953	10 511	8 422	7 123
Muut murrot	10 972	11 038	11 101	10 623	9 996
Moottoriajoneuvon luvattomat käytöt ja anastukset, moottorikulkuneuvon käyttövarkaudet yhteensä	9 456	8 706	9 354	7 025	6 249
- moottoriajoneuvon anastus	1 297	1 160	1 242	943	808
- moottoriajoneuvoon kohdistunut luvaton käyttö	789	726	709	657	563
- moottoriajoneuvoon kohdistunut törkeä luvaton käyttö	3	-	-	2	1
- moottoriajoneuvon käyttövarkaus	7 337	6 790	7 388	5 407	4 863
- törkeä moottoriajoneuvon käyttövarkaus	30	30	15	16	14
Ryöstöt yhteensä	1 278	1 132	1 204	1 247	1 138
- törkeä ryöstö	163	118	150	151	138
Vahingonteot yhteensä	39 548	37 504	40 455	34 160	32 985
- törkeä vahingonteko	166	185	157	187	203
Kavallukset yhteensä	2 423	2 504	2 462	2 481	2 720
- törkeä kavallus	206	242	214	258	274
Petokset yhteensä	13 013	12 098	13 258	15 917	16 840
- törkeä petos	789	746	891	807	920
B Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset	27 061	27 190	32 508	30 830	28 080
Tappo, murha tai surma	79	85	82	65	74
Tapon, murhan tai surman yritys	281	231	236	276	195
Pahoinpitelyt yhteensä	24 895	25 187	30 427	28 804	26 199
- törkeä pahoinpitely	1 648	1 521	1 591	1 401	1 383
C Seksuaalirikokset	1 714	1 846	2 286	2 731	2 596
Lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö	842	829	1 096	1 181	1 285
Raiskaus	501	632	741	809	750
D Rikokset oikeudenkäyttöä, viranomaista ja yleistä järjestystä vastaan	10 543	10 250	10 892	10 991	10 106
Virkamiehen (väkivaltainen) vastustaminen	1 319	1 274	1 457	1 433	1 258
- kohdistunut poliisin henkilökuntaan	1 229	1 139	1 330	1 299	1 153
Haitanteko virkamiehelle	1 718	1 632	1 720	1 634	1 407
- haitanteko kohdistunut poliisin henkilökuntaan	1 666	1 599	1 689	1 600	1 380
E Eräät liikenerikokset	44 382	41 932	41 714	37 694	34 584
Rattijuopumukset yhteensä	18 314	16 393	16 304	14 915	13 827
- törkeä rattijuopumus	9 619	8 663	8 695	8 029	7 071
F Muut rikokset	58 754	61 437	63 865	63 056	64 211
Huumausainerikokset yhteensä	13 918	15 300	15 402	15 446	16 937
- törkeä huumausainerikos	643	828	752	789	820
Alkoholirikos/Alkoholirikkomus	2 902	3 418	4 092	3 928	3 839

1) Pl. liikenneturvallisuuden vaarantaminen, liikennepako tieliikenteessä, liikenne rikkomus, tieliikenteen sosiaalilainsäädännön rikkominen ja ajoneuvorikkomus.

Liitetaulukko 2. Liikenneturvallisuuden vaarantamisten ja liikenne rikkomusten määrän tammi-syyskuussa 2009-2013 (ennakkotieto)

Rikos	2009	2010	2011	2012	2013
H Liikenneturvallisuuden vaarantaminen, liikennepako tieliikenteessä, liikenne rikkomus, tieliikenteen sosiaalilainsäädännön rikkominen ja ajoneuvorikkomus	360 141	383 326	381 940	338 383	342 732
- nopeusrajoituksen rikkominen ¹⁾	234 235	253 551	248 157	225 184	243 679

1) Liikenneturvallisuuden vaarantamisina, törkeinä liikenneturvallisuuden vaarantamisina ja liikenne rikkomuksina rekisteröidyt nopeusrajoitusten rikkomiset.

Laatuseloste: Poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen tietoon tullut rikollisuus

1. Tilastotietojen relevanssi

Poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen tietoon tullut rikollisuus -tilasto keskittyy rikollisuutta koskevien alueellisten jakaumien sekä poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen toiminnan kuvaamiseen. Tilasto sisältää tietoja ilmitulleiden rikosten laadusta ja määrästä. Lisäksi selvitetään tutkittujen ja selvitettyjen rikosten määrä, selvitettyjen rikosten osuus rikoslajeittain sekä tapaukset, joissa ilmoitus on todettu aiheettomaksi. Selvitetystä rikoksista ilmoitetaan myös syylliseksi epäillyt henkilöt ja heidän ikänsä. Tilastokeskuksessa aineistoon on yhdistetty sosioekonomisia taustatietoja.

Tilasto sisältää myös tietoja perheväkivallasta, rikosten uhreista ja kunnallisesta pysäköinninvalvonnasta sekä eräistä poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen suorittamista tehtävistä kuten itsemurhien, hirvieläinkolarien, palonsyiden yms. tutkimuksista.

Tilastolla kuvataan vain rikoksia, joista on tehty rikosilmoitus, rangaistusvaatimusilmoitus tai annettu rikesakko. Suuri osa rikoksista jää piiloon, toisin sanoen ne eivät tule tietoon tai niitä ei rikoksina ilmoiteta.

Tilastoitujen rikosten määriin vaikuttavat esimerkiksi muutokset valvonnassa, lainsäädännössä sekä kansalaisten halukkuudessa ilmoittaa rikoksista poliisille.

Tilasto kuvaa rikoksia, jotka ovat tulleet tietoon tilastokauden aikana. Rikos voi olla tapahtunut aiemminkin.

Rikoksella tarkoitetaan tekoa, josta lainsäädännössä on säädetty rangaistus. Poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen tehtävänä on tutkia rikos, suorittaa esitutkinta ja jättää selvitetty rikos syyttäjän harkintaan. Lievemmissä tapauksissa laissa säädetyn perusteiden voidaan rikos jättää ilmoittamatta syyttäjälle.

Rikos kirjataan tehdyksi rikoksen tekopaikan mukaan.

Pääsääntönä on, että henkilö esitetään tilastossa yhtä monta kertaa kuin häntä epäillään rikoksesta (henkilöiden bruttomäärä).

Tilastoyksikkönä on käytetty rikosta. Mikäli useita henkilöitä on yhdessä ryhtynyt samaan rikokseen, rikosten lukumääräksi on merkitty yksi.

Lukuihin sisältyvät rikoksen yritykset, poikkeuksena erillisenä ryhmänä esitettävät tapon, murhan ja surman yritykset sekä tuhotyön yritykset. Avunanto ja yllytys rikokseen esitetään sen rikoksen nimikkeellä, johon osallisuudesta on kysymys.

Tilastokeskuksen tehtävänä on laatia yhteiskuntaoloja koskevia tilastoja (Laki tilastokeskuksesta 24.1.1992/48). Näihin kuuluvat myös oikeustilastot. Tilastokeskuksen työjärjestys määrittää Väestö- ja elinolotilastot oikeudellisia oloja kuvaavien tilastojen tekijäksi (Tilastokeskuksen työjärjestys, TK-00-1497-12).

Tietoja käytetään poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen toimintaa kuvaavien tilastojen laadintaan. Pääasiallisia käyttäjiä ovat valtion ja kuntien hallintoelimet, tutkijat ja media.

Pääasiallisen toiminnan käsite kuvaa henkilön taloudellisen toiminnan laatua. Tässä tilastossa pääasiallinen toiminta on ryhmitelty seuraavasti:

- työlliset
- työttömät
- opiskelijat, koululaiset
- eläkeläiset, työttömyyseläkeläiset
- muut työvoiman ulkopuolella olevat
- ei väestötietoja

Luokitus perustuu tietoihin henkilön toiminnasta vuoden viimeisellä viikolla. Tiedot pääasiallisesta toiminnasta perustuvat eri rekistereistä saatuihin tietoihin. 0–14-vuotiaat kuuluvat ryhmään 'opiskelija, koululainen'. Tieto kuvaa henkilön toimintaa vuonna 2011.

Koulutusaste on tässä tilastossa ryhmitelty seuraavasti:

- perusaste
- keskiaste
- alin korkea-aste
- alempi korkeakouluaste
- ylempi korkeakouluaste
- alle 15-vuotiaat
- ei väestötietoja

Tiedot henkilön koulutuksesta saadaan Tilastokeskuksen tutkintorekisteristä. Käytetyt tiedot ovat vuodelta 2011.

Sosioekonomisen aseman muodostaminen henkilölle perustuu tietoihin henkilön pääasiallisesta toiminnasta, ammatista, ammattiasemasta sekä toimialasta. Sosioekonominen asema on tässä tilastossa ryhmitelty seuraavasti:

- yrittäjät
- ylemmät toimihenkilöt
- alemmat toimihenkilöt
- työntekijät
- opiskelijat
- eläkeläiset
- muut
- tuntematon
- ei väestötietoja

7–15-vuotiaat on sijoitettu ryhmään 'opiskelijat' ja 0–6-vuotiaat ryhmään 'muut'. Luokkaan 'muut' kuuluvat pitkäaikaistyöttömät ja muualla luokittelemattomat. Käytetyt tiedot ovat vuodelta 2010.

Valtionveronalaiset tulot: Eräin poikkeuksin kaikki rahana tai rahanarvoisena etuutena saatu tulo on veronalaista. Veronalaisia eivät ole mm. eräät sosiaaliavustukset, päivärahat ja korvaukset. Tällaisia ovat esimerkiksi lapsilisät, asumistuet ja toimeentulotuki. Veronalaisia eivät myöskään ole mm. julkisyhteisöiltä saadut stipendit ja apurahat. Tiedot perustuvat verohallituksen verotietokannan valtionveronalaisia tuloja koskeviin tietoihin. Ryhmään 'muut' sisältyy tulottomat ja tuntemattomat rekisteröityyn väestöön kuuluvat (vakinaisesti ja tilapäisesti Suomessa asuvat), mutta ei henkilötunnuksettomat. Käytetyt tiedot ovat vuodelta 2011.

Pääasiallisen toiminnan, koulutusasteen, sosioekonomisen aseman ja valtionveronalaisten tulojen ryhmään 'ei väestötietoja' kuuluvat sellaiset henkilöt, joilla ei ole suomalaista henkilötunnusta. Tällaisia henkilöitä ovat Suomessa rekisteröityyn väestöön kuulumattomat, kuten turistit ja muut Suomessa väliaikaisesti vierailevat.

2. Tilastotutkimuksen menetelmäkuvaus

Tilasto perustuu kokonaisuaineistoon. Tilaston perusaineisto on saatu poliisin käytössä olevasta automaattiseen tietojenkäsittelyyn perustuvasta rikosilmoitusjärjestelmästä, josta tässä yhteydessä käytetään lyhennettä PATJA. Perusjoukkona tilastossa ovat tilastovuonna ilmoittaneet rikokset sekä tilastovuonna selvitetty rikokset.

3. Tietojen oikeellisuus ja tarkkuus

Tilastokeskukseen toimitettu neljännesvuosiaineisto tarkentuu tilastovuoden aikana poliisin tutkinnan edetessä. Vuosiaineistosta tilastovuotta seuraavan vuoden helmikuussa poimittavat tiedot poikkeavat jossain määrin neljännesaineiston tiedoista. Vuositilaston tietosisältö on neljännesvuositilastoa laajempi.

Neljännesvuositilaston luvut tarkentuvat ja päivittyvät vuoden aikana poliisin esitutinnan edetessä. Muutokset neljänneksittäin ovat vähäisiä, eikä niillä ole merkitystä ilmiöiden kokonaiskuvan muodostamisessa.

Nykyiset tilastot kuvaavat hyvin rikollisuutta ja sen muutoksia. Tilastokeskuksessa on analysoitu rikosilmoitusaineistosta tapausten selosteosat vuoden 1998 väkisinmakaamisten ja törkeiden pahoinpitelyjen sekä vuoden 2007 lapsen seksuaalisten hyväksikäyttöjen ja törkeiden ryöstöjen osalta. Selosteet olivat laadultaan hyviä. Rikosten lukumäärätiedot ja rikoksista rekisteriin kirjatut tiedot olivat selosteiden kanssa yhtäpitäviä. PATJA-järjestelmään kirjattavat tiedot osoittautuivat luotettaviksi. Tilastojen perusaineistona PATJA-järjestelmää voidaan pitää hyvänä.

Väärennysrikoksiin syylliseksi epäiltyjen määrä oli poikkeuksellisen suuri vuonna 2007. Tämä johtuu Imatralla ilmitulleesta rikossarjasta.

Vuonna 2010 Pohjanmaalla raiskausrikosten lisääntyminen johtui yhteen rikosilmoitukseen kirjatusta usean osateon käsittävästä tapahtumasarjasta.

Lievät pahoinpitelyt siirtyivät vuoden 2011 alusta virallisen syytteen alaisiksi silloin, kun ne kohdistuvat alaikäiseen, tekijälle läheiseen henkilöön tai henkilöön, joka suorittaa työtehtäviään. Tähän asti rankaiseminen lievästä pahoinpitelystä on edellyttänyt, että uhri vaatii tekijälle rangaistusta. Jatkossa esitutinnan käynnistäminen ja tekijän saattaminen vastuuseen eivät ole enää riippuvaista uhrin tahdosta.

4. Tietojen ajantasaisuus ja oikea-aikaisuus

Neljännesvuosiaineistosta poimittavat tiedot valmistuvat tilastokautta seuraavan kuukauden kuluessa.

Vuositalaston perusaineisto poimitaan poliisin PATJA-järjestelmästä tilastovuotta seuraavan helmikuun alussa. Tulokset valmistuvat huhtikuun aikana.

5. Tietojen saatavuus ja läpinäkyvyys

Poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen tietoon tullut rikollisuus –vuositilasto julkaistaan huhtikuun loppuun mennessä.

Poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen tietoon tullut rikollisuus –neljännesvuositilasto julkaistaan 4 kertaa vuodessa tilastokautta seuraavan kuukauden kuluessa.

Tietoja poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen tietoon tulleista rikoksista on saatavissa Tilastokeskuksen verkkosivuilta maksuttomasta PX-Web Statfin -tietokantapalvelusta sekä tilaston kotisivuilta verkko-osoitteesta <http://www.tilastokeskus.fi/til/polrik/index.html> Tarkempia tietoja voi kysellä myös suoraan Tilastokeskuksen oikeustilastoista.

6. Tilastojen vertailukelpoisuus

Tilastoissa käytetään julkaisuhetkenä voimassa olevaa alueluokitusta. Taulukoissa, joissa esitetään muutos edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan, aikaisempien vuosien luvut on muutettu vastaamaan uusinta alueluokitusta, jotta tilastot olisivat vertailukelpoisia.

Lainmuutokset vaikeuttavat vertailua eri vuosien ja eri rikostyyppien välillä.

Tilastoilla kuvataan yksittäisten rikosten määriä. Suuret rikossarjat saattavat paljastuessaan aiheuttaa kymmenien, joissain tapauksissa jopa tuhansien, yksittäisten rikosten lisäyksen tilastossa. Seuraavana vuonna luvut useimmiten palaavat entiselleen. Ongelma korostuu, kun tehdään suhteellisen harvinaisista rikoksista alueellisia vertailuja rikollisuuskehityksestä.

Rikosten määrän laskentaperusteissa tapahtuvat muutokset vaikeuttavat rikosten määrän vertailtavuutta eri vuosina. Kun esimerkiksi petosten lukumäärän laskentaperuste muuttui 1991, niin muutos ei vaikuttanut pelkästään petosten määrään, vaan myös rikosten kokonaislukumäärän vertailtavuus edellisiin vuosiin vaikeutui.

Tilastoitujen rikosten määriin vaikuttavat esimerkiksi muutokset poliisin valvonnassa, lainsäädännössä sekä kansalaisten halukkuudessa ilmoittaa rikoksista poliisille.

Suomen virallisessa tilastossa (sarja XXIII, uusi sarja Oikeus) on julkaistu Poliisin tietoon tullut rikollisuus-tilastoa vuodesta 1927 lähtien. Tietojen saanti perustuu valtioneuvoston päätökseen 11.12.1926 (nro 321/1926), jolla poliisipiirit on määrätty antamaan oikeustilastoja varten tiedot ilmitulleista rikoksista. Sisäasiainministeriö ja Tilastokeskus ovat sopineet tiedonkeruun ja tietosisällön myöhemmistä muutoksista. Kaudelle 1971–1979 sisäasiainministeriö on antanut ohjeet Poliisin käsikylehdessä nro 2/1971 ja vuodesta 1980 lähtien kiertokirjeessä 7.12.1979 nro 4616/402/79. Vuodelle 1991 ohjeet on annettu kirjeessä 15.3.1991 nro 900/69/91 ja vuodesta 1992 alkaen 31.1.1992 päivätyssä kirjeessä. Myös vuosina 1938, 1945 ja 1951 on tehty muutoksia, joilla on ollut huomattava vaikutus tilaston sisältöön.

Vuodesta 1954 lähtien Poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen tietoon tullut rikollisuus-tilaston yhteydessä on julkaistu tietoja myös tullirikoksista.

Maksuttoman Statfin –tietopalvelun poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen tietoon tullut rikollisuus- tietojen aikasarjat alkavat vuodesta 1980.

Vuoden 2010 alussa lukuihin lisättiin tullin ja rajavartiolaitoksen tietoon tulleet rikokset. Nämä tiedot esitetään vuodesta 2009 alkaen. Muutos lisäsi kaikkien rikosten lukumääriä noin kaksi prosenttia. Huumausainerikokset lisääntyivät muutoksen johdosta 6-8 prosenttia.

RIKOS:

Uusi tieliikennelaki(267/81) tuli voimaan 1.4.1982. Tilastossa lakia sovellettiin vuoden alusta lähtien. Luvut eivät lainmuutoksesta johtuen vastanneet aikaisempien vuosien lukumääriä eri liikenne rikostyypeissä.

Rikesakkolaki (66/83) ja Laki rikesakosta tieliikenteessä (68/83) tulivat voimaan 1.9.1983. Lain mukaan voidaan tieliikennelain (267/81) tai sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten rikkomisesta antaa rikesakko, mikäli rikkomuksen katsotaan aiheuttaneen vain vähäistä vaaraa tai haittaa.

Poliisin antamat rikesakot 1.9.1983 lähtien sisältyvät tilastoon.

Kavallusrikosten tilastointikäytäntöä muutettiin vuodesta 1983 lähtien, usean osateon käsittävät kavallusrikokset tilastoidaan yhtenä rikoksena.

1.1.1991 tuli voimaan laki rikoslain muutoksesta (769/90), muutos koski omaisuus-, vaihdanta- ja talousrikoksia. Muutos oli rikoslain kokonaisuudistuksen ensimmäinen vaihe, se sisälsi myös senkaltaisia periaatteellisia muutoksia, että eräiden rikosluokkien osalta vertailtavuus aikaisempiin vuosiin katkesi. Tuli uusia rikosnimikkeitä, ja osin myös samoina säilyneiden nimikkeiden sisältö muuttui. Ongelmallisia tässä suhteessa ovat irtaimen omaisuuden luvatonta käyttöä koskevat rikokset, ja niistä erityisesti ns. moottoriajoneuvojen anastukset, petos- ja maksuvälinepetosrikokset ja väärennysrikokset. Muiden yleisten tavanomaisen omaisuusrikosten osalta vertailukelpoisuus aikaisempiin vuosiin säilyi. Tilaston tietosisältöä muutettiin vastaamaan uudistettua lainsäädäntöä. Maksuvälinepetosten tilastointikäytäntö muuttui vuonna 1991. Muutos vähensi tilastoitujen rikosten määrää.

Rikoksen yhtymistä koskevan lainsäädännön uudistamisen (697/91) johdosta ei tilastoinnissa vuoden 1992 alusta lukien otettu huomioon käsitettä yksin teoin tehdystä rikoksesta. Aikaisemmin yksin teoin tehdyt rikokset oli tilastoitu muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta vain päärikoksen mukaan. Päärikoksella tarkoitetaan rikosta, josta laissa määrätty rangaistus on ankarin. Tilastointitavan muutos lisäsi jossain määrin tilastoitujen rikosten määrää.

Huumausainerikoksia koskevat uudet säädökset tulivat voimaan 1.1.1994. Ne muodostavat rikoslain 50 luvun. Lainmuutoksen takia ainoastaan huumausainerikosten kokonaismäärät ovat vertailukelpoisia edellisten vuosien vastaaviin lukuihin. Vaikka tilastointikäytäntöä ei lainmuutoksen seurauksena muutettu oli vuoden 1994 huumausainerikosten tilastointi poliisipiireissä jossain määrin epäyhtenäistä. Huumausainerikoksia arvioidaan kirjatun kymmenisen prosenttia todellista enemmän. 1.9.1994 tulivat voimaan liikennejuopumuksia koskevat uudet säädökset. Tärkeän rattijuopumuksen promilleraja laski 1,5:sta 1,2:een. Lainmuutoksen vuoksi vain rattijuopumusten yhteismäärät ovat vertailukelpoisia edellisiin vuosiin. Vesiliikennejuopumuksen uudeksi rajaksi vahvistettiin yksi promille entisen 1,5 promillen asemesta.

1.9.1995 tuli voimaan laki Rikoslain muutoksesta (578/95). Rikosnimikkeistön muutoksen vaikutukset tietojen vertailtavuuteen aikaisempiin vuosiin olivat vähäiset.

Seuraavassa esitetään uuden nimikkeen vastaavuus aikaisemmin käytössä olleeseen nimikkeeseen:

Vanha nimike --> Uusi nimike

- Tappo --> Tappo
- Tappo --> Surma
- Tapon tai murhan yritys --> Tapon, murhan tai surman yritys
- Lapsentappo --> Lapsensurma
- Kuolemantuottamus --> Kuolemantuottamus, törkeä kuolemantuottamus
- Ruumiinvamman tai sairauden tuottamus --> Vammantuottamus, törkeä vammantuottamus
- Murhapolitto --> Tuhotyö, liikennetuhotyö, törkeä tuhotyö
- Murhapolton yritys --> Tuhotyön, liikennetuhotyön, törkeä tuhotyön yritys

Tuhotyötä ja murhapoltttoa koskevat rikosnimikkeet eivät kuitenkaan ole täysin vertailukelpoisia. Tuhotyö käsittää murhapolton lisäksi myös aiemmin muihin nimikkeisiin kuuluneita tapauksia.

1.1.1995 voimaan tullut uusi Alkoholilaki (1143/94) aiheutti muutoksia rikosluokitteluun. Käytöstä poistettiin nimike 'alkoholipitoisen aineen nauttiminen yleisellä paikalla'. Vuoden 1995 huumausainerikosten tilastointi oli poliisipiireissä jossain määrin epäyhtenäistä.

Vuonna 1996 otettiin käyttöön seuraavat uudet rikosnimikkeet: sotilasrikokset, työrikokset, ympäristörikokset, eräiden aineettomien oikeuksien loukkaaminen. Uusina tietoina esitetään syylliseksi epäiltyjen naisten ikäjakauma sekä henki- ja pahoinpitelyrikosten tapahtumapaikka.

Vuodesta 1997 lähtien esitetään tieto syylliseksi epäillyn kansalaisuudesta.

Rikoksia oikeudenkäyttöä, viranomaisia ja yleistä järjestystä vastaan sekä seksuaalirikoksia koskevat uudet säädökset tulivat voimaan 1.1.1999. Ne muodostavat rikoslain 15, 16, 17 ja 20 luvun. 1.10.1999 tulivat voimaan liikenne rikoksia koskevat uudet säädökset rikoslain 23 lukuun. Taulukon rikosnimikkeet on ryhmitelty uuden lainsäädännön mukaan. Nyt esitettävät rikoslakirikokset sisältävät aiemmin tieliikennelakiin kuuluneita rikoksia.

1.4. 2000 muutettiin eräiden rikostyyppien tilastointikäytäntöä. Rauhanrikkomiset (Rikoslaki 24 luku) tilastoidaan siten, että usean osateon käsittävää tapahtumasarjaa merkitään yhtenä rikoksena. Samalla tavoin tilastoidaan hautarauhan rikkomiset ja lähestymiskiellon rikkomiset. Viimeksi mainitut sisältyvät rikosryhmään 'muut rikokset oikeudenkäyttöä, viranomaisia ja yleistä järjestystä vastaan'.

1.9.2001 tuli voimaan uusi huumausainerikoksia koskeva säädös. Rikosluokitukseen lisättiin nimike huumausaineen käyttörikos.

1.10.2002 tulivat voimaan uudet moottorikulkuneuvon käyttövarkauksia koskevat säädökset. Rikosluokitukseen lisättiin kaksi uutta nimikettä: moottorikulkuneuvon käyttövarkaus, lievä moottorikulkuneuvon käyttövarkaus sekä törkeä moottorikulkuneuvon käyttövarkaus. Aiemmin nämä rikokset tilastoitiin moottoriajoneuvoon kohdistuviksi luvattomiksi käytöiksi.

1.1.2003 uutena rikosnimikkeenä otettiin käyttöön muu ajoneuvorikkomus.

1.10.2003 tuli voimaan uusi Järjestyslaki. Rikosluokitukseen lisättiin nimike järjestyslain rikkomiset.

Vuodesta 2003 lähtien esitetään rattijuopumusten yhteydessä tieto syylliseksi epäillyn käyttämästä päihhteestä.

Vuodesta 2004 lähtien esitetään syylliseksi epäillyn käyttämää päihdettä koskeva tieto: muun päihteen ja alkoholin yhteiskäyttö (sekakäyttö). Aiemmin nämä tiedot esitettiin kohdassa muun päihteen vaikutuksen alaisena.

1.1. 2004 otettiin käyttöön uutena rikosnimikkeenä järjestyslain rikkomiset. Nimikkeistöstä poistettiin järjestyssääntörikkomus, poliisimääräyksen rikkominen.

Aserikoksia koskeva rikoslain 41 luku tuli voimaan 1.6. 2007. Nämä rikokset sisältyvät uudistettuun rikosnimikkeeseen rikokset rikoslain 41, 42 ja 43 lukua vastaan. Muutos ei vaikuta rikosten kokonaismäärään.

Vuoden 2009 alusta otettiin käyttöön uusi rikosten ryhmittely.

A Omaisuusrikokset

B Henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset

C Seksuaalirikokset

D Rikokset oikeudenkäyttöä, viranomaisia ja yleistä järjestystä vastaan

E Eräät liikenne rikokset

F Muut rikokset

Myös rikosnimikkeistön rakennetta on muutettu:

Eräät liikenne rikokset ryhmässä (E) ei esitetä liikenneturvallisuuden vaarantamisia eikä liikennepakojia tieliikenteessä.

Muut rikokset ryhmä (F) koostuu ryhmiin A-E kuulumattomista rikoslakia vastaan tehdyistä rikoksista sekä rikoslain ulkopuolisista rikoksista.

Jako rikoslakirikoksiin ja muihin rikoksiin on poistettu.

Tilastoon on muodostettu omana ryhmänään liikenneturvallisuuden vaarantamiset, liikennepaot tieliikenteessä, liikenne rikkomukset, tieliikenteen sosiaalilainsäädännön rikkomiset ja ajoneuvorikkomukset.

Uudistuksen tavoitteena on parantaa rikosten vertailtavuutta eri vuosien kesken sekä edistää niiden kansainvälistä vertailukelpoisuutta.

Alkoholirikoksia koskeva rikoslain 50a luku ja alkoholilain muutos tulivat voimaan 1.11. 2009 Uusina rikosnimikkeinä otettiin käyttöön alkoholirikos, törkeä alkoholirikos, lievä alkoholirikos ja alkoholirikkomus. Lainmuutoksen vuoksi vain alkoholirikosten ja -rikkomusten yhteismäärä on vertailukelpoinen edellisiin vuosiin. Tapahtumakertatietoja ei tässä taulukossa esitetä.

Vuonna 2010 muutettiin asunnosta luvatta tunkeutuen tehtyjen varkausrikosten tilastointikäytäntöä.

Vuodesta 2009 lähtien vapaa-ajan asuntoon ja muuhun asuntoon kohdistuneet varkausrikokset esitetään erillisinä tietoina.

Vuonna 2010 lisättiin tekopaikkaa kuvaavia tietoja seuraaville rikoksille: ryöstörikokset, vahingontekorikokset, tapon, murhan tai surman yritykset ja raiskausrikokset. Tiedot esitetään vuodesta 2009 alkaen.

Vuonna 2012 eräissä taulukoissa esitetään tietoja syylliseksi epäiltyjen valtionveronalaisista tuloista, koulutusasteesta, pääasiallisesta toiminnasta ja sosioekonomisesta asemasta. Sosioekonomista asemaa kuvaavan liitetaulukon 6. väestötiedot ovat vuodelta 2010. Muissa liitetaulukoissa koko väestön tiedot ovat vuodelta 2011.

7. Selkeys ja eheys/yhtenäisyys

Vuositalaston tiedot poikkeavat neljännesvuosittain esitetyistä ennakkollisista tiedoista.

Keskusrikospoliisi ja yksittäiset poliisilaitokset julkaisevat tietoja rikollisuudesta. Nämä luvut eroavat Tilastokeskuksen tiedoista aineiston poiminta-ajankohdasta ja erilaisista tiedonkeruukriteereistä johtuen.

Tilastossa käytetyt rikosluokitukset vuosilta 2004–2011 ovat Tilastokeskuksen verkkosivuilla osoitteessa <http://www.tilastokeskus.fi/meta/luokitukset/rikokset/versio.html>.

Tilastossa käytetyt käsitteet ja määritelmät on kuvattu verkko-osoitteessa <http://www.tilastokeskus.fi/til/polrik/kas.html>.

Lisätietoja

Kimmo Haapakangas 09 1734 3252

Vastaava tilastojohtaja:

Riitta Harala

rikos@tilastokeskus.fi

http://tilastokeskus.fi/poliisin_tietoon_tullut_rikollisuus

Lähde: Poliisin tietoon tullut rikollisuus 2013, 3. vuosineljännes. Tilastokeskus

Asiakaspalaute: www.tilastokeskus.fi/palaute

*Tietopalvelu, Tilastokeskus
puh. 09 1734 2220
www.tilastokeskus.fi*

*Julkaisutilaukset, Edita Publishing Oy
puh. 020 450 05
asiakaspalvelu.publishing@edita.fi
www.editapublishing.fi*

*ISSN 1796-0479
= Suomen virallinen tilasto
ISSN 1797-3651 (pdf)*